

1 Bestaat er in deze lidstaat een wettelijk huwelijksvermogensstelsel? Wat houdt het in?

Wie eigenaar is van het vermogen dat tijdens het huwelijk is verworven en hoe dit vermogen wordt verdeeld als er aan dit huwelijk een einde komt, wordt altijd bepaald door het betreffende familierechtelijke vermogensstelsel. De gevolgen van het huwelijk voor vermogensrechten vallen onder de regelgeving met betrekking tot huwelijksvermogensstelsels in het Duitse burgerlijk wetboek (*Bürgerliches Gesetzbuch* – BGB). Het BGB erkent de volgende vermogensstelsels: gemeenschap van vermogensaanwas (*Zugewinnngemeinschaft*), uitsluiting van goederen (*Gütertrennung*) en “facultatieve gemeenschap van vermogensaanwas” (*Wahl-Zugewinnngemeinschaft*).

2 Hoe kunnen echtgenoten hun huwelijksvermogensstelsel regelen? Wat zijn de formele vereisten in dit geval?

Gemeenschap van vermogensaanwas is van toepassing tenzij het echtpaar iets anders overeenkomt en dit bij de notaris vastlegt in een huwelijkscontract. Gemeenschap van vermogensaanwas wil zeggen dat goederen tijdens het huwelijk worden uitgesloten en de vermogensaanwas tijdens het huwelijk wordt vereffend op het moment dat het vermogensstelsel eindigt.

De uitsluiting van goederen moet daarentegen met instemming van beide echtgenoten worden vastgelegd in een notarieel contract. De uitsluiting van goederen wil zeggen de volledige uitsluiting van de vermogensbestanddelen van beide partners. Wanneer er een einde komt aan het huwelijk, vindt er geen vereffening van de vermogensaanwas plaats. Elke echtgenoot behoudt zijn eigen vermogensbestanddelen die hij voor en tijdens het huwelijk heeft verworven. Er kan ook zonder uitdrukkelijk contract tussen de echtgenoten sprake zijn van uitsluiting van goederen, bijvoorbeeld als het vermogensstelsel wordt ingetrokken of uitgesloten volgens het huwelijkscontract zonder dat op dat moment een ander vermogensstelsel wordt overeengekomen.

Ook gemeenschap van goederen moet door beide echtgenoten worden vastgelegd in een notarieel contract. Bij gemeenschap van goederen worden de vermogensbestanddelen die de echtgenoten voorafgaand of tijdens het huwelijk hebben verworven meestal gemeenschappelijk bezit van het echtpaar (*Gesamtgut* – gemeenschappelijk bezit). Daarnaast kunnen de echtgenoten elk hun eigen vermogen hebben (*Sondergut*), dat geen deel uitmaakt van het gemeenschappelijk huwelijksvermogen. *Sondergut*, zoals onbeslagbare vorderingen of een deelneming in een vennootschap, is niet overdraagbaar door rechtshandelingen. Tot slot kan elke echtgenoot bepaalde objecten als gescheiden vermogen reserveren. Echtgenoten kunnen ook kiezen voor een bijzondere vorm van gemeenschap van goederen, namelijk gemeenschap van aanwinsten (*Errungenschaftsgemeinschaft*). Hiervoor moeten zij in het huwelijkscontract verklaren dat alle vermogensbestanddelen die voor het huwelijk zijn verworven gereserveerd vermogen zijn.

De facultatieve gemeenschap van vermogensaanwas is een Frans-Duits vermogensstelsel dat potentiële problemen in de rechtsbetrekkingen tussen een Franse en een Duitse staatsburger die voortvloeien uit de verschillen in huwelijksvermogensstelsels moet voorkomen. Als de echtgenoten voor dit type vermogensstelsel kiezen, blijven hun vermogensbestanddelen tijdens het huwelijk gescheiden, net als bij het Duitse stelsel van gemeenschap van vermogensaanwas. Alleen wanneer dit vermogensstelsel wordt beëindigd, wordt de waardeestijging van het vermogen van het echtpaar tussen beiden vereffend. Hoewel de facultatieve gemeenschap van vermogensaanwas inhoudelijk sterk lijkt op de Duitse gemeenschap van vermogensaanwas, heeft deze een aantal kenmerken die zijn beïnvloed door regelingen in Frankrijk. In de vereffening van de vermogensaanwas wordt bijvoorbeeld geen rekening gehouden met schadevergoedingen voor pijn en lijden en met toevallige waardeestijgingen van onroerend goed (bv. door de bestemming als bouwgrond).

3 Zijn er beperkingen op de vrijheid om een huwelijksvermogensstelsel te regelen?

Als de echtgenoten van mening zijn dat het wettelijke vermogensstelsel – de gemeenschap van vermogensaanwas – niet geschikt is voor hun huwelijk, kunnen zij een notarieel huwelijkscontract sluiten. In dat contract kunnen zij kiezen voor de uitsluiting van goederen of voor gemeenschap van goederen of andere afspraken maken dan de wettelijke regelingen die binnen een specifiek vermogensstelsel van toepassing zijn. In het contract kunnen ook afspraken over de verdeling van pensioenen of alimentatie worden opgenomen.

Bij het sluiten van een huwelijkscontract moet er wel voor worden gezorgd dat de overeengekomen regelingen rechtsgeldig zijn. Als een huwelijkscontract bijvoorbeeld nadelig is voor een van de echtgenoten en er sprake is van bepaalde andere omstandigheden, kan dit in strijd met de goede zeden worden beschouwd en daarom nietig zijn. In dat geval blijven de wettelijke regelingen, die in theorie waren uitgesloten door het huwelijkscontract, van toepassing. De jurisprudentie op dit vlak loopt sterk uiteen. Uiteindelijk moet per geval worden bepaald of een regeling werkelijk indruist tegen de goede zeden en dus nietig is of moet worden aangepast.

4 Wat zijn de rechtsgevolgen van een echtscheiding, een scheiding van tafel en bed of een nietigverklaring van het huwelijk voor het huwelijksvermogen?

Volgens het wettelijke vermogensstelsel – gemeenschap van vermogensaanwas – vindt een vereffening van de vermogensaanwas plaats als het vermogensstelsel eindigt (bv. door het overlijden van een van de echtgenoten, door scheiding of wanneer contractueel overeen wordt gekomen een ander vermogensstelsel toe te passen). De vereffening van de vermogensaanwas wil zeggen dat de echtgenoot die tijdens het huwelijk meer vermogen heeft verworven dan de ander, deze partner moet compenseren door de helft van het verschil in vermogensaanwas in contanten uit te keren.

Bij gemeenschap van goederen wordt het gemeenschappelijk vermogen in geval van scheiding verdeeld nadat eventuele verplichtingen zijn afgewikkeld. In de regel hebben beide echtgenoten recht op de helft van het resterende bedrag. Als de echtgenoten echter uitsluiting van goederen zijn overeengekomen, wordt bij beëindiging van het huwelijksstelsel geen vereffening toegepast omdat de goederen van de twee echtgenoten volledig gescheiden zijn.

Het recht op alimentatie is onafhankelijk van het huwelijksvermogensstelsel. Als de echtgenoten gescheiden wonen, maar niet gescheiden zijn, heeft de behoeftige echtgenoot doorgaans recht op alimentatie van de draagkrachtige echtgenoot. De alimentatievordering blijft slechts bestaan totdat de scheiding is uitgesproken. Maar in bepaalde situaties kan de behoeftige echtgenoot ook nadien alimentatie eisen. Volgens de wet kan alimentatie worden toegekend vanwege: de zorg voor kinderen, leeftijd, ziekte of invaliditeit, werkloosheid, lagere levensstandaard, het volgen van onderwijs, scholing en omscholing en omwille van billijkheid.

Als er redenen voor nietigverklaring van een huwelijk zijn, kunnen partners in individuele gevallen zelfs na de nietigverklaring recht hebben op compensatie en alimentatie.

5 Wat zijn de gevolgen van het overlijden van een van de echtgenoten voor het huwelijksvermogensstelsel?

In een gemeenschap van vermogensaanwas wordt de vermogensaanwas bij overlijden van een echtgenoot vereffend in de vorm van een forfaitaire verhoging van het wettelijk erfdeel met een kwart (*gesetzlicher Erbteil*), ongeacht of het vermogen van de overleden echtgenoot tijdens het huwelijk daadwerkelijk is toegenomen. Als de overlevende echtgenoot geen erfgenaam is of afziet van de nalatenschap, kan hij verzoeken om vereffening van de

daadwerkelijke vermogensaanwas en aanspraak maken op het niet-verhoogde wettelijke erfdeel (*kleiner Pflichtteil*). Dit niet-verhoogde wettelijke erfdeel wordt berekend op basis van het wettelijke erfdeel waarin de forfaitaire verhoging van de vermogensaanwas met een kwart niet wordt meegenomen. Als de echtgenoten uitsluiting van goederen zijn overeengekomen, vindt er bij beëindiging van het huwelijk geen forfaitaire verhoging van de vermogensaanwas plaats. De algemene wettelijke erfopvolging is van toepassing.

Bij gemeenschap van goederen omvat de nalatenschap de helft van het gemeenschappelijk vermogen, het vermogen dat hierbuiten valt en het eigen vermogen van de overledene. Het erfdeel van de overlevende echtgenoot wordt op basis van de algemene bepalingen vastgesteld.

6 Welke instantie is bevoegd om te beslissen in een zaak betreffende een huwelijksvermogensstelsel?

De familierechtbank is bevoegd in zaken op het gebied van vermogensrecht, d.w.z. procedures die betrekking hebben op vorderingen op basis van de huwelijksvermogenswetgeving, met name de vereffening van vermogensaanwas van de echtgenoten.

7 Wat zijn de gevolgen van het huwelijksvermogensstelsel voor de rechtsbetrekkingen tussen een echtgenoot en een derde?

Een gehuwd persoon is doorgaans alleen aansprakelijk voor zijn eigen schulden en alleen met zijn eigen vermogensbestanddelen. Dit geldt niet voor transacties om te voorzien in de dagelijkse levensbehoeften van het gezin.

In een gemeenschap van vermogensaanwas zijn er echter uitzonderingen op het beginsel dat een echtgenoot zijn eigen vermogen vrij kan vervreemden. Als een van de echtgenoten (bijna) al zijn eigen vermogensbestanddelen wil vervreemden (verkopen, weggeven enz.), heeft hij hiervoor toestemming van de andere echtgenoot nodig. Hetzelfde geldt als een gehuwd persoon objecten wil vervreemden waarvan hij de enige eigenaar is maar die deel uitmaken van het huishouden van het echtpaar.

Anderzijds mag elke echtgenoot, wanneer de uitsluiting van goederen is overeengekomen, alle vermogensbestanddelen van het echtpaar vrij vervreemden en heeft hij geen toestemming nodig van de andere echtgenoot als hij objecten wil vervreemden die deel van het huishouden uitmaken.

Als de echtgenoten zijn getrouwd in gemeenschap van goederen, beheren zij hun gemeenschappelijk vermogen doorgaans gezamenlijk tenzij het huwelijkscontract het beheer aan een van de echtgenoten toewijst. Het gemeenschappelijk vermogen is alleen aansprakelijk is voor een verplichting als deze voortvloeit uit een rechtshandeling van een echtgenoot gedurende de gemeenschap van goederen als de andere echtgenoot met deze handeling heeft ingestemd, of als het een rechtshandeling ten aanzien van het gemeenschappelijk vermogen betreft die ook zonder zijn of haar toestemming mag worden uitgevoerd.

8 Korte beschrijving van de procedure voor de verdeling, met inbegrip van de vereffening, van het huwelijksvermogen in deze lidstaat.

De echtelijke woning en huisraad kunnen worden verdeeld als de echtgenoten gescheiden wonen of na de scheiding. Wanneer de echtgenoten op andere wijze de gezamenlijke eigendom van een object hebben verworven en het niet eens kunnen worden, wordt het object geveild en wordt de opbrengst verdeeld.

9 Welke procedure en documenten of informatie zijn gewoonlijk vereist voor de registratie van onroerende goederen?

Als de echtgenoten ervoor hebben gekozen in gemeenschap van goederen te trouwen, moeten zij het notariële huwelijkscontract aan het kadaster overleggen en een aanvraag voor wijziging van het kadaster indienen. In alle overige gevallen, d.w.z. als de echtgenoten niet trouwen in gemeenschap van goederen, hoeft het kadaster niet te worden gewijzigd.

Laatste update: 02/11/2023

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken EJV-contactpunten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. Het EJV en de Commissie aanvaarden geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor informatie of gegevens in dit document of waarnaar in dit document wordt verwezen. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.